

Tropy

Tropy = obraty, které mění běžný význam slov a frází na základě přenesení významu.

Alegorie (jinotaj)

Alegorie je příběh, obraz nebo pojem, který má vedle doslovného významu ještě další, hlubší smysl

Příklad

Kniha **Farma zvířat**, která odkazuje na komunistický totalitní režim, zvířata vyobrazují konkrétní představitele režimu

Dysfemismus

Vyjádření neutrálního výrazu hrubším slovem (opak eufemismu)

Příklad

Zdechnout, tlama

Eufemismus

Slovo zjemňující hrubý, nebo nevhodný výraz (opak dysfemismu)

Příklad

Zesnout, být společensky unavený

Hyperbola

Nadsázka, záměrné přehánění

Příklad

Už jsem to říkal **stokrát**.

Ironie

Vyjádření negativního vztahu pravým opakem toho, co má mluvčí na mysli

Příklad

Skvěle, zase musí o víkendu pršet. Na to jsem se přesně **těšil**.

Metafora

Přenesení významu na základě vnější nebo vnitřní podobnosti

Příklad

Hlava státu = prezident, **havraní vlasy** = černé vlasy

Synestézie

Zaměňování různých smyslových vjemů

Příklad

Sladká vůně, ostrá chuť

Symbol

Konkrétní symbol, postava nebo místo využitě k vyjádření širšího abstraktního pojmu

Příklad

Kominík může symbolizovat štěstí, **bílá barva** zase nevinnost nebo čistotu

Tropy

Metonymie

Odvozené pojmenování – přenesení významu na základě věcné souvislosti

Příklad

Bílý dům vydal prohlášení = prezident nebo administrativa USA

Čtu Shakespeara = čtu jedno z jeho děl

Onomatopoeie

Zvukomalba – jednotlivé hlásky připomínají určitý zvuk nebo vyvolávají jeho dojem

Příklad

Zvoní zvoní zradý zvon zradý zvon,
čí ruce ho rozhoupaly?

Oxymóron

Logický rozpor dvou těsně spjatých slov

Příklad

Svítání na západě, ohlušující ticho

Personifikace

Přisouzení lidské vlastnosti neživému předmětu

Příklad

Za temným oknem, v květníku sivém,
hrubý a špičatý **mračil se kaktus**.

Přirovnání

Přirovnání ke konkrétnímu objektu na základě podobnosti

Příklad

Je **pomalý jako hlemýžď**, je **rychlá jako blesk**.

Symbol

Konkrétní symbol, postava nebo místo využitě k vyjádření širšího abstraktního pojmu

Příklad

Kominík může symbolizovat štěstí, **bílá barva** zase nevinnost nebo čistotu

Synekdocha

Vztah části a celku a jejich záměna

Příklad

Noha má tam nevzkročí (část zastupuje celek – celého člověka)

Přišlo tam celé město (celek zastupuje část – skupinu obyvatel města)

Figury

Stylistické obraty, které se týkají organizace slov, vět nebo struktury textu, často pro zvýšení expresivnosti nebo rytmického efektu.

Anafora

Slova se opakují na začátku sousedních nebo blízkých celků

Příklad

Piják nezachytitelných odstínů,
piják světél potopených do stínu,
piják žen jichž poslouchají sny a hadi.

Aliterace

Opakování stejných hlásek na začátku po sobě jdoucích slov

Příklad

Potkal potkan potkana...

Apostrofa

Oslovení neživé věci

Příklad

Bud' zdrávo, údolí mé tiché, skromné!
Můj ráji dávno ztracený, bud' zdráv!

Apoziopeze

Úmyslné přerušení či nedokončení výpovědi (...)

Příklad

Co já jsem všechno ... a proč?

Elipsa

Výpustka – vynechání slov či vět, které lze odvodit z kontextu

Příklad

Tělo jeho – skála na skále ležící.

Epanastrofa

Slovo se opakuje na konci jednoho celku a na začátku následujícího celku

Příklad

Jedva Tatary zahlídnul, tři sobaky,
on z toulu vynímá kalenou **střelu**,
střelu pustí z tětivy hedbávné.

Figury

Epifora

Slova se opakují na konci celků (opak anafory)

Příklad

Po širém moři plout a **plout**,
v dalekých zemích plout a **plout**.

Epizeuxis

Opakování stejných slov za sebou ve verši nebo ve větě

Příklad

Kdo to říká mezi námi,
že jsme **sami, sami, sami!**

Gradace

Stupňování slova

Příklad

Kde je voda **modravá** a nebe **modravé** a hory **modravější**.

Inverze

Změna pořádku slov

Příklad

V hlubokém lese byl, kde ticho panuje“

Řečnická otázka

Otázka, která nevyžaduje odpověď, má oznamovací funkci nebo vede k zamyšlení

Příklad

Jak dlouho ještě budeme zavírat oči před tímto problémem? Musíme začít jednat!